Рязанова Н.О.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та банківської справи,
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Луганськ

ОБҐРУНТУВАННЯ СТРУКТУРИЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНУ

Для активізації експортного потенціалу регіону потрібна розробка і проведення ефективної експортної політики шляхом концентрації зусиль і ресурсів регіону на формуванні технологічно розвиненого і конкурентоздатного ринкового господарства і визначення раціональної товарної структури. У зв'язку з цим представляється доцільним обґрунтування розробки експортної політики регіону, що, як правило, закріплюється та підтверджується у відповідних програмних документах (рис. 1).

Формування експортної політики забезпечується сукупністю відповідних тактичних інструментів. Набір цих інструментів і спосіб їх використання зумовлені різними обставинами. Оскільки соціально-економічне становище України переживає складний етап розвитку, необхідно зазначити обставини, які, у першу чергу, пов'язані з характером проявлення кризи, а саме:

масштаби прояву кризи в соціально-економічній, у тому числі в експортній системі регіону;

проблематика кризи, її територіальна і експортоорієнтована галузева структура;

характер протікання кризи в експортній системі регіону.

Класифікація інструментів експортної політики регіону залежить від трьох базових функцій – аналітичної, оперативної і контрольної [3]. Відповідно, у складі комплексу тактичних інструментів можна виділити три основні групи інструментів: аналітичні інструменти, оперативні інструменти, контрольні інструменти. Виходячи з приведеної класифікації, доцільний розгляд кожної групи інструментів окремо, визначаючи відповідні цільові завдання, що стоять перед інструментами.

Рис. 1. Обґрунтування необхідності розробки експортної політики регіону

До групи аналітичних інструментів експортної політики раціонально віднести інструменти, стани параметрів експортної системи регіону, що функціонально забезпечують аналіз, у тому числі, аналіз і оцінку реалізації експортного потенціалу регіону. У групі аналітичних інструментів необхідно особливо визначити експортний аналіз, до складу якого доцільно включити показники, які характеризують аналіз і оцінку реалізації експортного потенціалу регіону, а саме: коефіцієнт відкритості регіону, коефіцієнт експортної орієнтованості регіону, експортну квоту регіону, коефіцієнт покриття експортом імпорту, розрахунок чистого експорту регіону, коефіцієнт

експортних переваг регіону, коефіцієнт експортної галузевої спеціалізації регіону. А також основні індикатори економічного і соціального розвитку регіону, методики оцінки виробничої, інвестиційної, фінансової, кадрової та інших важливих складових експортного потенціалу регіону, методики оцінки реалізації експортного потенціалу регіону, аналіз виникаючих ризиків та загроз експортної системи регіону, інструменти аналізу і оцінки взаємовпливу інститутів влади, громадських організацій регіону, інструменти аналізу і оцінки соціальних, інвестиційних, експортних потреб регіону на перспективу довготривалого і середньострокового розвитку.

До оперативних інструментів слід віднести регіональний бюджет розвитку, який консолідує у своєму складі інвестиційні програми розвитку регіону; податкові інструменти, які входять до складу регіональної податкової політики; управління борговими зобов’язаннями експортноорієнтованих суб’єктів господарського процесу, які діють у регіоні; спеціальні режими ведення господарської діяльності; регіональні програми соціально-економічного розвитку; договори щодо комплексного соціально-економічного співробітництва між сусідніми регіонами, які дозволяють знизити міжрегіональні бар’єри на шляху потоків капіталу, праці та ресурсів; фонди підтримки регіональних інновацій і суспільних ініціатив.

До контрольних інструментів слід віднести тарифні та нетарифні методи регулювання експортної діяльності.

Найважливішою проблемою експортної політики регіону є вибір об'єктної спрямованості дій із стимулювання експортної промисловості. Проблема об'єктної спрямованості експортної політики, тобто визначення пріоритетних галузей, полягає в тому, що залежно від етапу реформування в цілому економіки, кон'юнктурних змін на зовнішньому ринку ці пріоритети можуть змінюватися [1;2].

Так, для України конкурентоздатними на світовому рівні експортноорієнтованими галузями все ще залишаються важке транспортне машинобудування, нафтохімічна продукція, у свою чергу, збільшення у

вказаних галузях експортної, інноваційної та інвестиційної активності представляється завданням як державної, так і регіональної важливості. Вказані галузі більше за інших задовольняють сформульованим критеріям і повинні стати головними пріоритетами експортної політики як в державному, так і в регіональному аспекті.

Системне рішення вищезгаданих проблем структуризації експортної політики регіону сприятиме створенню нового і розширенню діючого виробництва конкурентоздатної експортної продукції на основі його технічного переозброєння. Успіх рішення цієї задачі багато в чому залежить від якості опрацювання таких питань, як створення умов для ініціації підприємствами свого реформування, забезпечення ефективності заходів державної і регіональної підтримки експортної промисловості; забезпечення захисту вітчизняного регіонального ринку від експортної експансії, а також створення умов з активного просування експортної продукції на зовнішньому ринку.

Література

1. Василенко В.Н. Свойства региона как системы – объект экономической диагностики / В.Н. Василенко // Бизнес Информ. – 2008. – №5(351). – С.11-13.
2. Третьяк В.В. Стратегия развития региональных внешнеэкономических связей / В.В. Третьяк, Е.Ю. Дубовиков // Збірник наукових праць СНУ ім. В. Даля. – Луганськ: СНУ ім. В.Даля, 2007. – № 10(116). – С. 169-173.
3. Яремко Л.А. Глобалізований регіон та зовнішньоекономічна безпека України: теоретико-методологічний аспект: монографія / Л.А. Яремко. – Львів: ЛКА, 2007. – 524 с.